

BRITO FERRINHO BEXIGA VILLA-NOVA proti Portugalsku (č. 69436/10)

Rozsudek z 1. prosince 2015

Při daňové kontrole advokátní kanceláře Silvie Maria De Britto Ferrinho Bexiga Villa-Nova bylo zjištěno, že stěžovatelka nezaplatila daň z přidané hodnoty z poplatků, které přišly na její soukromý bankovní účet v letech 2005 a 2006. Finanční úřad ji proto požádal, aby předložila bankovní výpisy, což stěžovatelka s odvoláním na profesní tajemství a bankovní tajemství odmítla. Státní zastupitelství zahájilo proti ní šetření v souvislosti s podezřením ze spáchání daňového podvodu. Dne 18. září 2009 stěžovatelka byla obviněna. Podáním ze dne 30. října 2009 státní zástupce požádal vyšetřujícího soudce o zrušení profesního tajemství. Nařízením ze dne 6. listopadu 2009 se vyšetřující soudce obrátil na odvolací soud, aby povolil zrušení profesního tajemství a bankovního tajemství. Uvedl, že profesní tajemství nemá absolutní povahu a nemůže bránit zásadám řádného výkonu spravedlnosti a zjišťování materiální pravdy. Dne 12. ledna 2010 odvolací soud nařídil zrušení profesního tajemství a bankovního tajemství s tím, že veřejný zájem převažuje nad osobními zájmy stěžovatelky. Nejvyšší soud posléze odmítl její odolání. V nařízení ze dne 29. července 2011 státní zástupce trestní řízení proti stěžovatelce zastavil.

Před ESLP stěžovatelka zejména namítala porušení článků 8 a 13 Úmluvy.

ESLP konstatoval, že nahlédnutí do bankovních účtů stěžovatelky bylo zásahem do jejího práva na respektování profesního tajemství, která spadá do oblasti soukromého života tak, jak jej chápe článek 8 Úmluvy. Šlo o zásah zákonný, opírající se o ustanovení § 135 trestního řádu, a sledující legitimní cíl, totiž předcházení trestné činnosti ve smyslu článku 8 odst. 2. Poznamenal, že řízení o zrušení profesního tajemství bylo vedeno soudním orgánem, avšak bez přítomnosti stěžovatelky. Ta se o zrušení profesního tajemství a bankovního tajemství dozvěděla až doručením rozhodnutí z 12. ledna 2010. Do řízení tedy nebyla zapojena v žádném jeho stádiu a nemohla tedy předložit své argumenty.

ESLP konstatoval, že podle vnitrostátního práva musí být advokátní komora vždy konzultována, jestliže je zahájeno řízení o zrušení profesního tajemství. V daném případě však tomu tak nebylo. Přestože názor tohoto profesního sdružení není závazný, ESLP mínil, že měl být získán, neboť informace, kterou daňový úřad zjišťoval, se týkala profesního tajemství.

Pokud šlo o efektivní kontrolu k napadení daného opatření, ESLP poznamenal, že stěžovatelčino odvolání k Nejvyššímu soudu nebylo zkoumáno v jeho meritu, neboť nejvyšší soudní instance zastávala názor, že stěžovatelka na podání odvolání neměla právo. Takový opravný prostředek nebyl podle názoru ESLP účinný, aby poskytl efektivní kontrolu ve smyslu článku 8 Úmluvy. Stěžovatelka neměla zároveň k dispozici žádný jiný opravný prostředek.

Vzhledem k naprostému nedostatku procesních záruk a účinné soudní kontroly vůči nařízenému opatření, ESLP konstatoval, že portugalské úřady nedodržely spravedlivou rovnováhu mezi veřejným zájmem a požadavky na ochranu stěžovatelčina práva na respektování jejího soukromého života. Došlo tedy k porušení článku 8 Úmluvy.